

Gdańsk, 10 października 2025 r.

LAUDACJA

z okazji

wręczenia Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego

Gryfa Pomorskiego

za zasługi dla rozwoju turystyki w województwie pomorskim
podczas Regionalnych Obchodów Światowego Dnia Turystyki
w Operze Bałtyckiej

Panu Profesorowi Andrzejowi Januszajtisowi

Szanowny Panie Profesorze, Dostojny Laureacie, Czcigodni Goście

Przypadł mi niezmierny zaszczyt wygłosić Laudację na cześć Naszego Laureata, profesora Andrzeja Januszajtisa.

Profesor urodził się w 1928 roku, na ziemi nowogródzkiej w II Rzeczypospolitej. Po wojnie poprzez Lublin i Sopot przyjechał do Gdańsku – miasta, z którym związany jest od ponad sześciu dekad.

To osoba o wszechstronnych zainteresowaniach, prawdziwy człowiek renesansu. Przez 39 lat pracował jako nauczyciel akademicki na Politechnice Gdańskiej, gdzie pełnił funkcję dyrektora Instytutu Fizyki. Muzyk z wykształcenia. Miłośnik Mozarta, Chopina, Skriabina.

Jeden z ojców założycieli gdańskiej samorządności w latach 90., przewodniczący Rady Miasta, Honorowy Obywatel Miasta Gdańska. Esteta. Wielki miłośnik Gdańska o którym mówi: „Gdańsk budzi miłość, bo jest piękny!”.

Absolwent w 1965 roku kursu przewodnickiego Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego, przez wiele lat wykładowca i egzaminator przewodników gdańskich, niezmiennie rozpoczynający każdą edycję kursu swoim autorskim wykładem. Przewodnik przewodników.*1 Społecznik, zaangażowany członek wielu organizacji.

Niestrudzony popularyzator wiedzy o Gdańsku, wyznający dewizę, że człowiek uczy się przez całe życie.

Panie Profesorze, jest Pan sprawcą rzeczy, które wydawały się niemożliwe – a jednak doszły do skutku dzięki Pana zaangażowaniu, determinacji i wiedzy.

Wśród najbardziej znaczących osiągnięć Laureata wypada wymienić udział w 1967 roku w wyjątkowej operacji przesunięcia Wartowni nr 1 na Westerplatte zainicjowanej przez Komisję Opieki nad Zabytkami PTTK w Gdańsku. To również dzięki Jego zaangażowaniu, w 1989 roku, z wieży kościoła św. Katarzyny w Gdańsku po latach milczenia ponownie rozbrzmiała muzyka karylionowa, zmieniając na trwałe muzyczne oblicze współczesnego Gdańska. Drugie życie Profesorowi zawdzięcza również Wielki Zegar Astronomiczny w Bazylice Mariackiej, który został dzięki zaangażowaniu Laureata uruchomiony oraz opisany w wyjątkowej publikacji.

Laureat „Gryfa Pomorskiego” od 1994 roku stoi na czele Stowarzyszenia „Nasz Gdańsk”, organizacji która odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczności lokalnej. Nieprzerwanie jest autorem comiesięcznych artykułów w czasopiśmie Towarzystwa w których z pasją przybliża dzieje Gdańska i Pomorza.

Wybitny popularyzator wiedzy o naszej pomorskiej ziemi. Autor 33 książek! - (nazywanych przez wiernych czytelników „januszajtisami”) - z kultowym „Z uśmiechem przez Gdańsk” ze znakomitymi rysunkami Zbigniewa Jujki na czele. Twórca takich dzieł jak m.in.: „ Mr. Fahrenheit dżentelmen z Gdańska”, „Koroną herb twój ozdobiono” – rzecz o herbie Gdańska czy ostatnim „Nec temere nec timide”. Tłumacz utworów Martina Opitza i Rainera Marii Rilkego. Autor „Sonetów greckich”. Fotografik. Erudyta. Podróżnik. Autor setek artykułów o Gdańsku. Jeszcze w tym tygodniu w Gazecie Wyborczej ukaże się 921. odcinek Jego felietonów o Pomorzu!. Autor setek audycji telewizyjnych i radiowych. Prelegent na niezliczonych spotkaniach, konferencjach i odczytach poświęconych naszemu miastu i regionowi. Dzięki Profesorowi powróciły do Gdańska liczne zabytki (np. 852 voluminy z biblioteki Gdańskiego Towarzystwa Przyrodniczego), co jest efektem Jego wieloletnich działań oraz budowania współpracy zagranicznej.

Panie Profesorze, Szanowny Laureacie, uczy nas Pan, jak patrzeć na Gdańsk, jak patrzeć na świat, za co jesteśmy niezmiernie wdzięczni.

Andrzej Januszajtis to inżynier. Sam naprawia komputer, a na spotkaniach wyjaśnia najbardziej skomplikowane kwestie i teorie. Nie tylko z fizyki.

Lubi gorącą czekoladę.

Piewca mowy ojczystej. Docenia siłę i wagę słowa. Nienaganna polszczyzna, bogate słownictwo. Zrozumiała treść wypowiedzi. Umiejący brać udział w dyskusji. „Neminem time, neminem laede.” „Nikogo się nie lękaj, nikogo nie obrażaj”. To maksyma widniejąca na kamienicy przy ulicy Chlebnickiej 29, która przyświeca naszemu Laureatowi w działaniu. Pan Profesor jest retorem XXI wieku pokazującym, że można dzisiaj realizować wypracowane przez Arystotelesa, Cyncerona oraz Kwintyliana koncepcje retora: być odpowiedzialnym za słowo, mądrym, moralnym, odpowiedzialnym za miasto, za państwo. Szanować poglądy innych i umieć słuchać innych. Potępiać złe rzeczy, bronić prawdy i demaskować fałsz. Mieć odwagę mówić o rzeczach trudnych i niepopularnych.*2

Dla Profesora prawda jest najważniejsza. To przez pryzmat prawdy czyli faktów i dokonań, a nie poprzez opinie (które mogą być różne) Laureat postrzega wydarzenia i ludzi. Warto od Niego tego się nauczyć.

Z Pana dorobku Profesorze, od dekad korzysta cała społeczność Pomorza w tym kadra turystyczna: przewodnicy, piloci, autorzy przewodników po pomorskiem, przedsiębiorcy turyści, branża noclegowa, autorzy różnych opracowań, folderów, materiałów reklamowych, branża gastronomiczna, filmowa, artyści, miłośnicy bardzo dobrej muzyki, dla których Profesor był i jest przewodnikiem i inspiracją.*3

Niech nadal będzie Pan dla nas źródłem wiedzy, odwagi, wrażliwości i mądrości – tak potrzebnych w dzisiejszym świecie.

A dzisiaj świętujemy razem z Panem, z Panią Profesorową Ewą, z Pańską Rodziną, przyjaciółmi, znajomymi i nieznajomymi, którzy cenią oraz podziwiają Pana dorobek i postawę, ze wszystkimi, którym na sercu leży dobro Gdańska, ziemi pomorskiej i Ojczyzny. Jest nam ogromnie miło i przyjemnie być tutaj z Panem.

Vivat niech żyje Pan Profesor Andrzej Januszajtis Vivat!

*1 Wygłaszający laudację nawiązał do pobytu Profesora w 1947 roku na obozie harcerskim w Gdyni-Redłowie i zdobyciu przez Niego sprawności: „Przewodnik po Gdańsku”.

*2 Tu wygłaszający laudację wyrecytował fragment wiersza cenionego przez Profesora poety Adama Asnyka „Miejmy nadzieję!”:

„Miejmy odwagę! ... nie tę jednodniową,
Co w rozpaczliwy przedsięwzięciu pryska,
Lecz tę, która dumnie z podniesioną głową
Nie da się zepchnąć ze swego stanowiska”.

*3 Wygłaszający laudację przypomniał odbyte w latach ubiegłych liczne zagraniczne tournée znakomitego zespołu Capella Gedanensis z prowadzącym koncerty Profesorem przedstawiającym historię dawnej muzyki gdańskiej w krajach niemieckojęzycznych – w języku niemieckim, w krajach anglojęzycznych – w języku angielskim, we Francji – w języku francuskim, a we Włoszech – w języku włoskim.

Laudację wygłosił Stanisław Sikora